

ZILLEGHEM

DECEMBER 1995 - 16de JAARGANG - Nr 4
DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING
VOOR HEEMKUNDE EN GESCHIEDENIS
"PASTOOR RONSE"

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

Cappon Géry	<i>Het ontstaan van het munitiedepot in het Vloethemveld</i>	131
Deceuninck Victor	<i>Hier liggen hun lijken als zaden in 't zand...</i>	145
Denys Bertrand	<i>In de wijnkelder van Pastoor Frederik T. Ronse</i> ...	154

DECEMBER 1995 - 16de JAARGANG - Nr 4

REDACTIE EN BEHEER

Bertrand Denys
Patrick Arnou
Géry Cappon
Victor Deceuninck
Filip Demeyer
Michel Demeyer

Klaprozenlaan 13, Loppem
B.J. Lievensstraat 12, Zedelgem
Patrijzenhoek 9, Zedelgem
Groenestraat 29, Zedelgem
Aartrijkestraat 18, Aartrijke
Aartrijkestraat 18, Aartrijke

Lidmaatschap: 250 F

Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Studies verschenen in "Zilleghem"
of uittreksels daarvan, mogen niet
gebruikt noch aangehaald worden
zonder te verwijzen naar dit tijd-
schrift en de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk
voor de inhoud van zijn artikels.

Verantw. Uitgever: Bertrand Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 LOPPEM

HET ONTSTAAN VAN HET MUNITIEDEPOT IN HET VLOETHEMVELD

Géry CAPPON

Voor het ontstaan van het Munitiedepot in het Vloethemveld moet we eigenlijk als uitgangspunt naar de wet van 14 augustus 1887 teruggegrepen, waarbij o.a. de regeling getroffen wordt "*Van de requisitiën in vrede*".

De regering die gedurende WO I gevestigd was in Frankrijk te Saint-Adresse Le Havre onder leiding van de katholiek Charles de Broqueville, heeft van deze wet gebruik gemaakt en op 19 augustus 1917 een "*besluitwet*" uitgevaardigd, die gelijk stond met een gewone wet. Het parlement was gedurende de oorlog trouwens niet werkzaam.

Na de oorlog werd de "*Regering van Loppem*" gevormd of de "*Regering van Nationale Unie*", die tot twee keer toe in korte tijd wijzigingen onderging.⁽¹⁾

Onder premier DELACROIX (katholiek) was de socialist P.E. JANSON Minister van Landsverdediging en baron RUZETTE Minister van Landbouw (2 dec. 1919 - 3 nov. 1920). De "*besluitwet*" werd omgezet op 16 augustus 1920 tot een gewone wet. Gedurende de derde en laatste "*Regering van Nationale Unie*" met premier Carton de Wiart en Albert Devèze (liberaal) als Minister van Landsverdediging werden m.b.t. de oprichting van een Munitiedepot twee Ministeriële Besluiten afgekondigd: 29 augustus 1921 en 5 september 1921. Baron RUZETTE was nog altijd

Minister van Landbouw.

Om het verhaal voldoende leesbaar te houden, wordt hierna een opsomming gegeven van de personen, die in het stuk belangrijk zijn.

DE BURGERLIJKE GODSHUIZEN in BRUGGE

Het Bestuur:

- * Baron Julien van Caloen de Basseghem, voorzitter, eigenaar.
- * Ridder van de Walle, lid, vice-voorzitter van de Rechtbank van 1ste Aanleg in Brugge.
- * Victor van Hoestenbergh, lid, advocaat en schepen van de Stad Brugge.
- * Maurice Fraeys, lid, voorzitter van de Rechtbank van 1ste Aanleg in Brugge.
- * Jozef Dauchicourt, lid, advocaat.
- * Florimont Ancot, secretaris, doctor in de rechten.

Andere personen:

- * Lothaire Van Haverbeke, landbouwingenieur en opzichter over de buitengoederen van de Burgerlijke Godshuizen in Brugge.
- * Joseph Schramme, advocaat aangesteld door het voormelde Bestuur.

MINISTERIE van LANDSVERDEDIGING

- * Commandant Bonnet, bevelhebber van de Dienst van de Krijgsgebouwen West-Vlaanderen in Brugge (Hooistraat).
- * Emmanuel De Winde, advocaat aangesteld door de Belgische Staat.
- * Modest Huyghebaert, landmeter uit Oostkamp aangesteld

door de Belgische Staat.

- * Jean Tyberghein, ontvanger van de registratie, handelend in naam van de Minister van Landsverdediging.

Een woelige periode

Het verhaal is vrij technisch; daarom is een chronologische behandeling wellicht het best aangewezen. In detail zal niet getreden worden omdat "de bomen het bos" zouden verbergen...

14 SEP 1921

9 dagen na het Ministerieel Besluit ontvangt de voorzitter van de Burgerlijke Godshuizen een aangetekende zending van het Ministerie van Landsverdediging omtrent de zaak van het Munitiedepot in het Vloethemveld.⁽²⁾

17 SEP 1921

Het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen komt in vergadering bijeen in hun burelen in de Karthuiserinnestraat in Brugge. Het Bestuur beslist: *"zich tegen alle gemelde opeischingen te verzetten en zich daartoe onmiddellijk bij wege van kortgeding in rechte te voorzien, zoo het geval zich voordoet"*. Meester Joseph Schramme wordt aangesteld als raadsman om de belangen te verdedigen.⁽³⁾

24 SEP 1921

In deze vergadering wordt meegedeeld dat het Ministerie van Landsverdediging *"zich over eenige dagen veroorloofd heeft, zonder voorafgaande toelating van 't Bestuur, in gezegden eigendom (=Vloethemveld) uitmetings- en afpalingswerken uit te voeren."*

Het Bestuur wijst erop dat de Staat het voornemen heeft om meer

dan 100 ha op te eisen en er een munitieopslagplaats op te richten. Het Bestuur meent dat deze daad onwettig is, aangezien de wet van 14 aug. 1887 alleen betrekking heeft op de Burgerlijke Overheid en niet op de Militaire Overheid! Het Bestuur hecht groot belang aan deze eigendom en vreest vernieling van de bossen en de nieuwe aanplantingen én de verbrokkeling van haar eigendom. Het Bestuur beslist om een machtiging te vragen aan het Brugs Stadsbestuur om zich in rechte te mogen verzetten.⁽⁴⁾

08 OCT 1921

Het gemeentebestuur van de stad Brugge verleent de aangevraagde machtiging.

13 DEC 1921

Het vonnis van de Rechtbank van 1ste Aanleg in Brugge is positief voor het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen. De Rechtbank verklaart *"que c'est sans droit ni titre que le Département de la Défense Nationale a pris possession de la propriété de la demanderesse; lui ordonne d'enlever les piquets de jalonnement placés sur la dite propriété, et, à défaut de ce faire dans la huitaine de la signification du présent jugement, autorise la demanderesse à faire procéder elle-même à cet enlèvement, aux frais du défendeur; condamne celui-ci aux dépens et déclare le présent jugement exécutoire par provision nonobstant toutes voies de recours et sans caution..."*⁽⁵⁾

14 DEC 1921

In opdracht van Commandant Bonnet levert deurwaarder Jules Rosseneu een betekening af aan secretaris Ancot. Het schrijven is aangevuld met een *"staat"* opgemaakt door landmeter M. Huyghe-

baert, opgesteld dd. 21 november 1921.⁽⁶⁾

31 JAN 1922

Commandant Bonnet stuurt een rappel van zijn eerste brief aan het Bestuur, waarin hij zich beklagt over het feit dat ingenieur Van Haverbeke tot op heden nog geen contact genomen heeft met landmeter M. Huyghebaert om een afspraak te vast te leggen *"pour la continuation des formalités sur le terrain. En conséquence j'ai l'honneur de vous prier de vouloir bien me faire savoir si vous déclinez toute offerte de continuer l'établissement des dites états des lieux."*⁽⁷⁾

21 FEB 1922

Na raadpleging van ingenieur Van Haverbeke antwoordt secretaris Ancot aan de Commandant. Daarin meldt hij o.a. dat dit werk veel tijd vergt, dat de eerste ramingen opgemaakt zijn, doch summier en onvolledig. Verder schrijft hij dat de werken uitgesteld zijn ten gevolge van het barslecht weer. Het is volop winter.⁽⁸⁾

04 MEI 1922

De Belgische Staat is inmiddels in beroep gegaan tegen het vonnis van de Rechtbank van 1ste Aanleg in Brugge. Op vandaag heeft het Hof van Beroep in Gent het voormelde vonnis te niet gedaan. Het Hof beroept er zich voornamelijk op dat een onteigening door de Militaire Overheid in feite ook de Burgerlijke Overheid is en verder constateert het Hof dat geenszins een procedurefout begaan is.⁽⁹⁾

18 MEI 1922

Het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen wil het niet laten bij het Arrest van het Hof van Beroep in Gent. Zij beslist de zaakvoor te dragen voor het Hof van Cassatie in Brussel. Daartoe dient machtiging verleend te worden door het gemeentebestuur van Brugge, die verkregen wordt in haar zitting van 17 juni 1922.

06 DEC 1923

Vandaag vergadert het Hof van Cassatie in Brussel. Voor welke partij wordt het Sinterklaasdag? De beslissing luidt als volgt: "*cas-se la décision rendue entre parties; ordonne que le présent arrêt sera transcrit sur les registres de la Cour d'appel à Gand et que mention ne sera faite en marge de la décision annulée; condam-me le défendeur aux frais d'expédition de l'arrêt attaqué et aux dépens de l'instance en cassation. Renvoie la cause et les parties devant la Cour d'appel de Liège.*"⁽¹⁰⁾ M.a.w. de beslissing wordt verbroken en de zaak wordt doorgestuurd naar het Hof van Beroep in Luik.

29 DEC 1923

Het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen is tevreden met de uitspraak in Brussel en schrijft aan advocaat Maurice Hermans in Brussel (die handelde in opdracht van Meester J. Schramme): "*Nous tenons d'abord à vous féliciter du résultat obtenu et vous prions ensuite de bien vouloir défendre encore les intérêts des hospices devant la Cour de Liège.*"⁽¹¹⁾

Het Bestuur beslist opnieuw machtiging te vragen aan het Brugs stadsbestuur om de zaak verder te zetten.⁽¹²⁾ De machtiging wordt verleend in de gemeenteraadszitting van 9 februari 1924.

15 JAN 1924

Ingenieur Van Haverbeke bezorgt een lijvig en omstandig dossier aan het Bestuur, op haar vraag daterend van 26 oktober 1923. Het rapport is uitsluitend technisch en resulteert uiteindelijk in een schatting van de goederen waarop het Ministerie van Landsverdediging aanspraak maakt.⁽¹³⁾

21 JAN 1924

Er grijpen onderhandelingen plaats tussen Jean Tyberghein en het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen. De ontvanger Tyberghein vraagt een "*onmiddellijke inbezitneming*" en doet een voorstel tot akkoord. Na overleg met raadsman Joseph Schramme, wordt het voorstel (inhoud door mij niet gekend) van de ontvanger niet bijgetreden.⁽¹⁴⁾

14 APR 1924

Het Bestuur beslist tot "*ontruiming, ook vergoeding en herstelling van de schade te eischen*". De nodige machtiging wordt nogmaals aangevraagd.⁽¹⁵⁾ Het gemeentebestuur van Brugge verleent ze in haar zitting van 10 mei 1924.

18 APR 1924

Aan de drie betrokken gemeentebesturen (Aartrijke, Snellegem en Zedelgem) wordt een brief gestuurd, vergezeld van een motivatie-nota opgesteld door ingenieur Van Haverbeke, waarin het standpunt van het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen uiteengezet wordt. Naast het cijfermateriaal probeert Van Haverbe-

ke de emotionele toer te bewandelen: zie verder voor een uittreksel als bijlage.⁽¹⁶⁾

16 JUN 1924

Het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen maakt een koerswijziging, een draai van 180 graden! Geen enkel voorgaand verslag maakt daar gewag van. Wellicht heeft het vonnis van de Rechtbank van 1ste Aanleg in Brugge in haar zitting van 14 mei 1924 voor de plotse ommezwaai gezorgd.⁽¹⁷⁾

De Rechtbank verwerpt alle uitvoerige en tegenstrijdige besluiten, die tot op heden geformuleerd werden. Anderzijds verklaart de rechtbank dat de vragen van Burgerlijke Godshuizen wel ontvankelijk zijn, maar niet gefundeerd!

Die ommezwaai bestaat erin dat er een voorlopige overeenkomst gesloten wordt met Jean Tyberghein, de ontvanger van de registratie. Het Bestuur verklaart o.m. de verkoop te laten doorgaan van 127 ha 80 a 12 ca. De prijs wordt bepaald op 1940000 BEF, onder voorbehoud van de goedkeuring van de Minister van Defensie, de heer Albert Devèze.⁽¹⁸⁾

23 JUN 1924

Meester Joseph Schramme stuurt zijn ereloonnota aan de Burgerlijke Godshuizen; ze belopen 8250 BEF met inbegrip van de erelonen van zijn confraters L. Verhaeghe uit Gent en M. Hermans uit Brussel.⁽¹⁹⁾

01 JUL 1924

Het Hof van Beroep in Luik vergadert en beslist over de diverse gerechtskosten voor beide partijen.⁽²⁰⁾

24 SEP 1924

Bij KB wordt de oprichting van het Munitiedepot in het Vloethemveld bevestigd. Zowel het gemeentebestuur van Brugge als de Provincieraad geven positief advies, respectievelijk op 12 juli 1924 en 8 augustus 1924.⁽²¹⁾

24 DEC 1924

Het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen ontvangt een mandaat ten bedrage van 1940000 BEF vanwege Jean Tyberghein in naam van de Belgische Staat.

Het Bestuur kent een premie toe van 10000 BEF aan ingenieur Van Haverbeke voor extra werk, die hij de laatste twee jaar presteerde voor de Burgerlijke Godshuizen.⁽²²⁾

Welke is de impact op het Vloethemveld?⁽²³⁾

GEMEENTE	OPP. VERMINDERING
Zedelgem	47 ha 38 a 19 ca
Aatrijke	21 ha 95 a 44 ca
Snellegem	58 ha 46 a 49 ca
TOTAAL	127 ha 80 a 12 ca

De oppervlaktevermindering omvat enerzijds pachtgoederen en anderzijds beheersgoederen.

1. De pachtgoederen

De volgende pachters verliezen een deel van hun pachtland: Camiel Buffel, Henri Demuyt en Livinus Seynaeve uit Zedelgem; verder: Eduard Vandekinderen, Karel Cuvelier, August Sanders en

Cornelius Verschaeve uit Snellegem. Het pachtland van Cornelius Verschaeve wordt trouwens volledig onteigend.

2. De beheersgoederen

Van de totale oppervlakte van 3 ha 5 a 90 ca verliest het Arboretum 3 a 77 ca.

De boomkwekerij valt terug op ongeveer 30 %: van 55 a 18 ca naar 16 a 13 ca.

Opgave in ha - a - ca

GEMEENTE	SPARREN	TAILLIE	DREVEN	TOTAAL
Aartrijke	12-08-89	08-30-29	01-50-26	21-89-44
Snellegem	37-70-44	06-89-36	03-64-67	48-24-47
Zedelgem	21-40-20	11-80-10	02-99-20	36-19-50
Totaal	71-19-53	26-99-75	08-14-13	106-33-41

Baron RUZETTE, Minister van Landbouw

Minister Ruzette is tussengekomen bij zijn collega Minister van Landsverdediging via een schrijven dd. 9 september 1921. Als deze tussenkomst op vraag was van het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen is niet schriftelijk terug te vinden; maar de kans is groot, te meer daar de bossen in Vloethemveld toen al onder het beheer stonden van Waters en Bossen.

Op 30 september krijgt baron Ruzette reeds schriftelijk antwoord, dat momenteel berust in de archieven van het Sint-Janshospitaal en een reden te meer is om aan te nemen dat het Bestuur zijn tussenkomst wenste.⁽²⁴⁾

Vooreerst drukt Minister Devèze zijn verwondering uit dat de

voorzitter van de Burgerlijke Godshuizen op indirecte wijze in kennis gesteld is van het Ministerieel Besluit. Hij schrijft dat de burgemeester eraan gehouden is per aangetekende brief de eigenaars in te lichten en dat het bericht openbaar moet uitgehangen worden.

Met de oprichting van een munitiedepot te Aartrijke is nauwgezet te werk gegaan *"en tenant compte de la planimétrie de la région et des conditions de sécurité extérieure requises pour l'installation d'un semblable dépôt."*

Verder schrijft de minister dat het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen nogal vlug alarm slaat omtrent de onteigening van een deel bos; het gaat slechts om enkele stroken (!) en met betrekking tot het te ontbossen gebied zal het Ministerie van Landsverdediging nieuwe aanplantingen verzorgen om het depot te kamoufleren.

De Minister beweert dat de keuze niet lukraak gevallen is op Vloethemveld. De gehele streek Koekelare-Ichtegem-Wijnendale is het voorwerp geweest van een grondige studie. De regio beantwoordt helemaal niet aan de gestelde eisen: bvb. het park van de familie Arenberg ligt te kort bij een bewoonde agglomeratie en de verbinding met een station is te groot. Meer nog, een spoorverbinding moet geleid worden naar het station van Ichtegem, waarbij de grondwerken voor deze spoorweg zeer bezwaarlijk zijn. Het is om die reden dat de inplanting van een munitiedepot te Zonnebeke afgewezen werd.

De Minister besluit dat van dit project niet meer kan afgeweken worden en eventueel meer opschuiven naar het westen, creëert problemen met de wegen Aartrijke-Jabbeke en Aartrijke-Zerkegem en de grotere bewoning aldaar, zonder dan nog rekening te houden met het gegolfde landschap.

Een kopie van dit schrijven wordt gericht aan graaf Amédée de Bocarmé, Burgemeester van Brugge en volksvertegenwoordiger.

De nota aan de gemeentebesturen van Aartrijke, Snellegem en Zedelgem door ingenieur L. VAN HAVERBEKE⁽²⁵⁾

(enkele elementen uit een vier-pagina-lange nota)

Door het feit dat de Jabbekeweg deels ingenomen wordt, schrijft Van Haverbeke dat de *"Jabbekeweg het vervoer toelaat naar het oord HET NOORDEN, hetwelk jaarlijks in de openbare veilingen der kappingen talrijke koopers uitlokt. De andere, de DIKS-MUIDSCHEN HEERWEG, de welke besteed is, geeft gemakkelijk verkeer met de zuidergemeenten."* Van Haverbeke laat ook opmerken dat de beboste oppervlakte erg toegetakeld is geworden door de Duitse bezetter; maar het grootste deel is reeds hersteld en zelfs herbeplant, zodat *"het allicht weder in zijnen vorigen bloei zal herschapen zijn."* Om te bewijzen dat het Vloethemveld van grote waarde is, getuigt het bezoek in 1903 van de leden van de maatschappij *"Société Centrale Forestière de Belgique"*, samengesteld uit alle voornaamste vakmensen uit de bosteelt. Dit bezoek heeft een *"boeiend en vleiend verslag"* gekregen in het maand-schrift *"Bulletin forestière de Belgique"*. Vloethemveld wordt beheerd met *"kunde en vakkennis, bij zoo verre dat tal van proeven aangelegd werden op de wijze van beplanting, de keuze der houtsoorten, het aanwenden der meststoffen, de vergelijking in aanwinst en meer andere, allen proeven van langen duur en leerzaam"*.

Ontegensprekelijk maakt deze eigendom den voortreffelijksten der provincie uit. ... Van lieverlede worden de bosschen in de immer toenemende vraag naar akkerland uit oorzaak der overbevolking van onze landbouwbedrijven worden de beboschte gedeelten uitgeroeid... Huishoudkundig levert het een groot gevaar op ons land meer en meer van vreemde landen afhankelijk te maken voor het aanschaffen van het noodige timmerhout en onze handelsbalans te doen dekken. Op de luchtgesteltenis oefent het niet minder

zijn nadeeligen invloed uit en stelt de streek meer bloot aan de verwoesting door de rukwinden veroorzaakt. Het klimaat moet eene scheuring ondergaan door de bevolking aan de wisselvalligheden van de lucht bloot te stellen. De ontbossing belemmert de grootere uitwaseming door de houtsoorten teweeggebracht, de welke de overstromingen tempeert en de moerasachtigheid van den bodem bekampt.

Door de onteigening met het doel een stapelplaats voor schietvoorraad op te richten, met ijzeren wegen doorvlochten, zal geheel den eigendom ontredderd en geschonden zijn; nauwelijks zullen kleine en smalle strooken kunnen beplant blijven, altoor blootgesteld aan een groot brandgevaar door het verkeer der locomotieven en aan omkantelen der plantingen, slecht beschut tegen tocht en rukwinden.

Om dit alles meent het Bestuur der Burgerlijke Godshuizen van Brugge zich ten plichte heftig verzet tegen de ontworpen inname te moeten aan te teekenen."

Brugge, 15 april 1924

(get) L. Van Haverbeke

Merk op dat deze nota geschreven werd nauwelijks 2 maanden voor het "*voorlopig akkoord*" met de Belgische Staat.

Wet 14 aug. 1887 (fragment)

Art. 3 "in geval van algemeene manoeuvres kan het departement van oorlog, mits schadevergoeding, de bezetting vorderen:

1. Van de niet beplante of bezaaide gronden benoodigd voor de operatiën en de samentrekking der troepen.
2. Van de niet bezette gebouwen kunnende aangewend worden tot magazijnen, stallingen, schuilplaatsen of tot ander krijgsgebruik."

Wet 16 aug. 1920

"Wet tot verlenging der bepalingen van de besluitwet van 19 augustus 1917"

art. 1 De bepalingen der besluitwet van 19 augustus 1917 machtigende tot het opvorderen van het tijdelijk ingebruiknemen van vaste goederen voor de onmiddellijke door de oorlog ontstane behoeften... voor den duur van één jaar verlengd.

art. 2 Deze wet zal van kracht worden daags na haar afkondiging in de Moniteur."

P.S. Verschenen in het B.S. op 12 sep 1920. Het Ministerieel Besluit dateert van 5 sep 1921, precies 1 week voor de vervaldatum van de wet van 16 augustus 1920!

Bronnen:

1. T. LUYCKX, De politieke geschiedenis van België, deel 1 (1977): pag. 292-320
2. Archief OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen bundel 707 "1921-1924: Verkoop van de Belgische Staat van hofsteden, landen, garzingen en bosschen voor 't maken van een munitiedepot"
3. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, PV-register nr 96 - volgnummer 10521
4. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, PV-register nr. 96 - volgnummer 10522
5. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, bundel 707 (idem) los stuk zonder nummer
6. Idem, bundel 707, los stuk zonder nummer
7. Idem, bundel 707, stuk 138
8. Idem, bundel 707, stuk 175
9. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, PV-register nr 96 - volgnummer 10557 en bundel 707, los stuk zonder nummer
10. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, bundel 707 - los stuk zonder nummer
11. Idem, los stuk zonder nummer
12. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, PV-register nr 98 - volgnummer 10643
13. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, bundel 707 - los stuk (27 pag) zonder nummer
14. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, PV-register nr. 99 - volgnummer 10647
15. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, PV-register nr 99 - volgnummer 10660
16. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, bundel 707 - los stuk (5 pag) zonder nummer
17. Idem, los stuk - copie rechtbank 14/5/1924
18. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, PV-register nr 99 - volgnummer 10668
19. Idem, PV-register nr 99 - volgnummer 10670
20. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, bundel 707 - los stuk zonder nummer
21. Idem, los stuk zonder nummer
22. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, PV-register nr 99 - volgnummer 10668
23. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, PV-register nr 100 - volgnummer 10699
24. OCMW Brugge, Burgerlijke Godshuizen, bundel 707 - los stuk zonder nummer
25. cfr. 16

HIER LIGGEN HUN LIJKEN ALS ZADEN IN 'T ZAND...

Bij het graf van drie Engelse soldaten.

Victor Deceuninck

Links van de toren van Zedelgemse St.-Laurentiuskerk staan drie witstenen zerkjes zoals men er honderden kan zien op de Engelse soldatenkerkhoven in de frontstreek van de oorlog 1914-1918. Ongewild gaat men zich afvragen of die gesneuvelde soldaten uit het oog verloren of vergeten zijn bij de aanleg van de militaire kerkhoven in het Ieperse.

Ze blijken echter met de eerste wereldoorlog niets te maken te hebben: ze stierven op 11 december 1940, slachtoffers van de 2de Wereldoorlog.

We proberen na her en der inlichtingen genomen te hebben, na te gaan hoe die soldaten hier aan hun einde gekomen zijn.

Op 28 mei 1940 capituleerde Koning Leopold III daar de positie van het Belgische leger onhoudbaar was geworden onder de Duitse druk. De volgende dagen begon en voltrok zich in Duinkerke de evacuatie naar Engeland van het Engelse expeditieleger samen met een 118.000 Fransen en Belgen. De "Blitzkrieg" ging verder op Franse bodem en dwong de Fransen eveneens tot capitulatie op 22 juni van hetzelfde jaar. Groot-Brittannië stond nu helemaal alleen tegenover de machtige Duitse oorlogsmachine.

De landhonger van Hitler was echter nog niet geluwd en de operatie "Seelöwe", codenaam voor de invasie van de Duitse

troepen in Engeland, werd opgezet.

"De slag om Engeland" wordt duchtig voorbereid. Van overal komen opgeëiste vaartuigen over de binnenwateren aangevaren naar de havens: visserssloepen, grotere jachten en binnenvaartuigen die voor hun nieuwe opdracht speciaal waren aangepast: de scherpe boeg werd afgebrand en in de plaats kwam een valluik, dat neergelaten kon worden bij landing. Zo was er een drukte van belang op de kanalen rond Gent en Brugge, allemaal richting zee. "Und wir fahren, und wir fahren jegen Engeland..." zongen toen de Duitse soldaten.

Vooraleer echter hun leger aan wal te zetten in Engeland, werd door de Duitsers met man en macht gewerkt om eerst de Engelse luchtmacht uit te schakelen. Dat resulteerde in aanvallen op Engelse vliegvelden en vliegtuigfabrieken en later in de legendarische bombardementen op Engelse steden, o.a. London (7, 15, 18 september, gedurende de maand oktober haast elke nacht een groot-scheepse raid) en Conventry (de nacht van 14/15 november), dat allemaal niettegenstaande het hardnekkige weerwerk van de R.A.F. met fabuleuze verliezen aan materiaal en manschappen aan beide kanten.

De R.A.F. liet zich echter niet onbetuigd. Ook de Engelsen poogden de Duitse luchtaanvallen te verhinderen door op hun beurt door te dringen in het "Duitse" luchtruim om verkenningsvluchten uit te voeren en de vliegvelden en havens alhier te bestoken.

Zo vertrok een eskader vliegtuigen niettegenstaande het slechte weer, op 11 december 1940 om 19 u vanop de basis RAF Swanton Morley in Norfolk met de opdracht het vliegveld in de omgeving van Amiens te bombarderen. Het eskader bestond o.a. uit Bristol "Blenheim" toestellen. Dit zijn tweemotorige bommenwer-

pers, met een vleugelbreedte van 17,2 m en een lengte van 13,5 m, bemand met 3 bemanningsleden. Ze hebben een maximum snelheid van 470 km/u en een actieradius van 1800 km. Ze kunnen een bommenlast van 450 kg meedragen.

Om 22.15 u landden de vliegtuigen in de thuishaven na volbrachte taak. Behalve één waarvan men niets meer gezien of gehoord heeft na de "take off": de Blenheim T1897. ⁽¹⁾

Wat is er met dat vliegtuig en zijn bemanning gebeurd? Van Engelse zijde konden we enkel het laconieke "report" ontvangen: "Nothing was seen or heard of the aircraft after take-off".

Cynrik De Decker en Jean-Louis Roba, auteurs van "Luchtslag boven het Kanaal" hebben echter voor dit werk ook de Duitse archieven geraadpleegd en vonden er gegevens betreffende dit vermiste vliegtuig. Zij schrijven:

"Twee nachten later (11/12 december) wordt het 105 Sqdn van Swanton-Morley ingezet om het Sas van Gent, een van de vele waterwegen waarlangs de Duitsers hun invasievloot verzamelen, te bestoken met Blenheims.

Om 22u25 bemerkt het personeel van het 74 Flakregiment het silhouet van de Blenheim T1897 die op 800 meter over de Gentse haven vliegt. Twee 60cm schijnwerpers worden op de ronkende schaduw gericht, die al gauw oplicht in de kruising van de twee luchtbundels. De Blenheimbemanning schiet nog een rode en een gele vuurpijl af om de artilleristen in de waan te brengen dat het hier een eigen toestel betreft, maar al gauw geeft Leutnant Laacke zijn Flakbatterij het bevel tot vuren. Een van de laatste granaten treft de machine en uit de romp spat even een gloeiende lichtflits. De piloot weet de neus van zijn getroffen Blenheim op te trekken en verdwijnt in de wolken. Boven het Oostvlaamse Zedelgem gooit de bemanning de bommen af en stort vervolgens naar de aarde. Tussen de wrakstukken treft men de drie verbrande lichamen aan

MINISTRY OF DEFENCE

3-5 Great Scotland Yard, London SW1A 2HW

Telephone (Direct Dialling) 01-218
(Switchboard) 01-218 9000

} ext

Your reference

Our reference

D/AHB(RAF)8/39

Date

30 October 1992

Dear Mr Bonte

Thank you for your letter dated 2 September 1992 enquiring about the three United Kingdom airmen buried in Zedelgem, Belgium.

Our records show that the mission of the flight on December 11th 1940 was as follows:-

Aircraft - T1897 Blenheim Mk4.

Based - RAF Swanton Morley.

Mission - Bombing of aerodrome area around Amiens.

Timings - Take-off 1902hrs, Land 2215hrs.

Weather - Very poor.

Report - Nothing was seen or heard of the aircraft after take-off.

I have enclosed some information about the history of 105 Squadron which I hope you will find both interesting and useful.

Yours Sincerely
Albert

A HAILEY
Pilot Officer
Air Historical Branch
(RAF)

*van F/S Patrick Richardson, zijn waarnemer Sgt James Donlon en boordschutter en radio Sgt Vivian Gifford aan. Zij liggen nog steeds begraven op het kerkhof van Zedelgem.*¹⁽²⁾

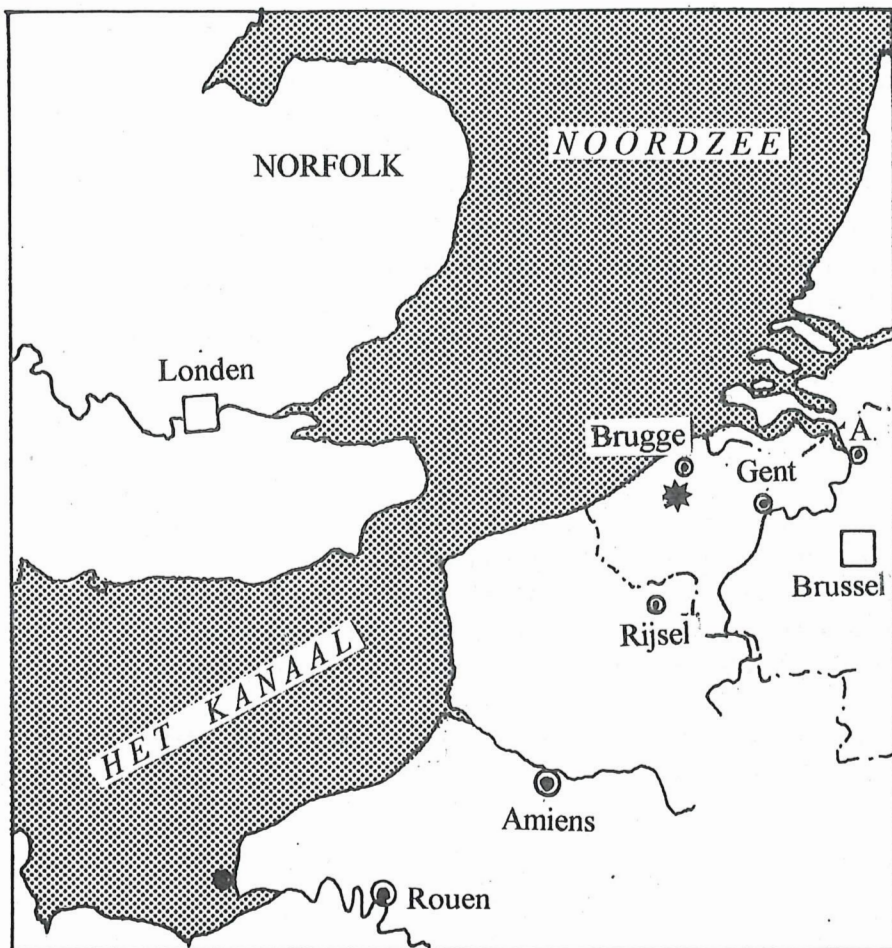
Naast verhelderende elementen, vinden we toch enkele flagrante vergissingen in de aangehaalde tekst.

Elke Zedelgemnaar zal wel de wenkbrauwen fronsen bij het lezen dat Zedelgem in Oost-Vlaanderen ligt. Maar er is meer.

Ik neem aan dat we als een feit mogen aannemen dat de bemanning van de Blenheim T1897 niet zomaar de opdracht van naar Amiens te vliegen naast zich heeft neergelegd en op eigen houtje naar Sas van Gent gevlogen is om daar zijn bommenlast neer te droppen. Maar hoe komt dat vliegtuig dan boven Zedelgem?

Wanneer we de bijgaande kaart bekijken, komen we tot de vaststelling dat het vliegtuig niet zo'n grote omweg op zijn terugtocht maakte als zou blijken. Als verklaring voor de eerder kleine afwijking op de rechtstreekse vluchtroute zou men kunnen veronderstellen dat het zo de vermoedelijke sterke luchtafweer bij het Nauw van Cales wilde vermijden, en bovendien de eigen anti-vliegtuigversperring van sperballonnen rond Londen omzeilde. Eens boven de Noordzee waren ze ook verlost van de gevaarlijke Flakbatterijen.

Bij mijn weten zijn op deze datum in het Zedelgemse geen bommen neergekomen. Te meer dat de overige vliegtuigen na volbrachte opdracht reeds om 22u15 op hun basis zijn geland. Hoe kan de T1897 dan nog om 22u25 bommen bij zich hebben?

Voor de stelling van een navigatiefout pleiten ook de schrijvers zelf van het hierboven vermelde werk, zonder verband te leggen met deze crash:

"De techniek van het bombarderen bij nacht staat in 1940 - net als bij hun collega's van de Luftwaffe - nog in de kinderschoenen.

Iedere Blenheim- Wellington-, Whitley- of Hampdenbemanning moet individueel het doel bereiken en navigatiefouten zijn op dat moment een veel grotere bedreiging dan elke vorm van Duitse afweer. "(3)

Alles wijst er hier op dat de crew de dood vond door toedoen van de Duitse Flak die hen te pakken kreeg. Het vliegtuig stortte met zijn driekoppige bemanning neer in het "park" (munitiedepot) op 11 december 1940 om 22u.35. De inzittenden werden verkoold. Ze werden begraven te Zedelgem op vrijdag 13 december 1940 om 14u10 links van de kerktoren. (4)

De bemanning van het vliegtuig bestond uit:

- de 26-jarige piloot Patrick Ranby RICHARDSON, zoon van Joseph Richardson en Ethel Moore Richardson (geboren Craig). Hij was afkomstig van Blackpool (Lancashire).
- Sergeant James Frederick DONLON, 27 jaar, ongehuwde zoon van Michael James Donlon en Sarah Donlon. Hij woonde in Princes Risborough (Buckinghamshire). Hij was de "observer" van het toestel.
- de eveneens ongehuwde Sergeant Vivian Charles GIFFORD, marconist - schutter

Op het zerkje van P.R. Richardson staat gebeiteld:

<i>He too died</i>	(vert.:)	<i>Ook hij stierf</i>
<i>That we might live.</i>		<i>Opdat wij mogen leven.</i>

Op dat van J.F. Donlon:

<i>Always smiling,</i>	(vert.:)	<i>Altijd glimlachend,</i>
<i>always kind</i>		<i>altijd vriendelijk</i>
<i>A beautiful memory</i>		<i>Een mooie herinnering</i>
<i>Left behind</i>		<i>liet (hij) na</i>
<i>"The will be done"</i>		<i>"Uw wil geschiede"</i>

Bij V.C. Gifford:

*Loved dearly
And sadly missed
By Mother Father
Edgar and Thelma.*

(vert.:)

*Ten zeerste geliefd
En jammerlijk gemist
Door Moeder, Vader,
Edgar en Thelma.*

Op 14 april 1993 kwam de zus van P.R. Richardson, nu Anne Smith, het graf van haar broer bezoeken. Zij schreef in het intentieboek dat achteraan in de kerk ligt de volgende tekst:

"My brother, Patrick Richardson is one of the airman buried outside this church in 1940.

I want to thank the people of Zedelgem for looking after the graves so well. May we never have to bury so young a body to die for so little. Many thanks.

Anne Smith, Lancashire."

Bronnen:

De algemene gegevens over het verloop van de oorlog werden geput uit:

- Sesam Nieuwe geïllustreerde Werldgeschiedenis, deel 17, Baarn, z.d., p. 202-220
- DE DECKER Cynrik en ROBA Jean-Louis, Luchtslag boven het Kanaal, Erpe, 1993.

- (1) Schrijven van het Ministry of Defence, Londen, 30.10.1993.
- (2) DE DECKER Cynrik en ROBA Jean-Louis, o.c., p. 76-77.
- (3) id. p. 66-67.
- (4) Gemeentelijk Archief Zedelgem.

Met veel dank aan Dhr. Germain Bonte, Zedelgem, voor het opzoekingswerk.

IN DE WIJNKELDER VAN PASTOOR FREDERIK T. RONSE

Bertrand Denys

Door een heel gelukkig toeval kwam ik in april 1991 in het bezit van de volledige collectie "Rond den Heerd"⁽¹⁾, het leer- en leesblad van meester Guido Gezelle, in originele uitgave (1865-1902). Via de Gentse erfgenamen van wijlen minister Edmond Ronse, neef van de pastoor kwam het tijdschrift bij mij terecht.

De lederen banden hadden ooit toebehoord aan E.H. Frederik Ronse, pastoor van Zedelgem 1910-1934, die ze heel waarschijnlijk zelf geërfd had van zijn vader Edmond⁽²⁾, medewerker aan het blad van Gezelle en stadsarchivaris van Veurne.

Pastoor Ronse is de auteur van ons Zedelgemse basiswerk "*De geschiedenis van Zedelgem-Veldegem*" (1934). Naar hem werd onze heemkundige kring genoemd. Over Frederik Ronse en de problemen rond de uitgave van zijn "geschiedenis" schreef Patrick Arnou in "Zilleghem" (juninummer van 1989) op een fijne, soms wat ondeugende manier.⁽³⁾

Ook onze eerste voorzitter, E.H. Willy Peirsegaële, wijdde enkele regels aan het leven van deze merkwaardige pastoor, in de anastatische herdruk van de "*Geschiedenis van Zedelgem-Veldegem*" in 1979.⁽⁴⁾

Leven en werk van Frederik Ronse.

Frederik Ronse was een loot van een voorname Veurnse familie. Hij werd in die stad geboren op 1 juli 1854. Lager onderwijs en humaniora volgde hij aan het college van Veurne, waarna hij zijn priesterstudies aanvatte te Roeselare (filosofie). Daarna trok hij naar het Groot Seminarie te Brugge waar hij priester gewijd werd op 21 december 1878. Zoals gebruikelijk in die tijd, had hij al 3 maanden voor zijn wijding een bediening (20.09.1878): leraar aan het St.- Aloysiuscollege van Menen. Tengevolge van oververmoeidheid en ziekte moest hij in 1891-1892 enkele maanden rust nemen in het ouderlijke huis te Veurne.

Op 20 juni 1892 mocht hij kortstondig als onderpastoor naar Deselgem, want op 20 juni 1893 benoemde bisschop Faict hem al tot onderaalmoezenier van het "Bedelaarswerkhuis" van Brugge, op 17 december 1893 aangevuld met het aalmoezenierschap van het "Staatstoevluchtsoord voor vrouwen" in dezelfde stad. In 1907 maakte hij een soort balans op van het werk in het "toevluchtsoord voor vrouwen".⁽⁵⁾

Ook in de stichting van een vakvereniging en vakschool te Brugge zou hij betrokken geweest zijn.⁽⁶⁾

Zijn eerste pastoraat mocht hij op 24 mei 1907 in Knokke starten.

Frederik Ronse te Zedelgem.

Toen pastoor Louis De Grendel, pastoor van Zedelgem, op 25 maart 1910 tot pastoor van Hooglede werd benoemd, kreeg onze Sint-Laurentiusparochie Frederik Ronse als pastoor toegewezen. Zijn inhuldiging had plaats op 14 april. Op 10 april had onderpastoor Cyriel Debandt van op de preekstoel verkondigd: "*Donderdag a.s. 14 dezes, viert de Parochie van Zedelghem de plechtige*

inhuldiging van E.H. Ronse, als pastor; deze dag moet eenen dag van vreugde zijn voor al de Parochianen, die zoo verhopend wij, er zullen aan houden hunnen nieuwen herder zoo weerdig mogelijk te ontvangen; om daardoor een bewijs te geven gelijk in 't voorgaande, van hunne kristene gevoelens en verkleefdheid aan deze van wien de Heer de belangen der zielen heeft toevertrouwd. Al de Parochianen van gansch de dorpplaats, alsook al deze die de weg bewonen langs waar onzen nieuwen Herder zal voorbij rijden komende van de dekenij van Thorhout, worden vriendelijk verzocht hunne huizen te bevlagen, of te versieren op eene deftige wijze en elk volgens zijn vermogen, of gezamenlijk poorten te plaatsen waar het schikt. De inhaling zal beginnen om 11 ure stipt. Na het afstappen aan het gemeentehuis, van den E.H. Paster, zal hij aldaar ontvangen worden door de leden van den gemeenteraad, kerkeraad en dischraad. Vervolgens de kleeding aan de school der Broeders. Onmiddellijk daarna zal de stoet, die gerangschikt zal gereed staan, langs de Molenstraat, zich in beweging stellen, door de dorpplaats naar de kerk. De ruiters worden verzocht den E.H. Paster te gemoet te rijden tot aan Zuidwege. Daarom richten wij ons tot al de ingezetenen der Parochie, die peerden hebben die dienen kunnen tot de plechtigheid, dat ze zouden willen er aan deel nemen, en aan Zuidwege zijn ten 10 ure.

Donderdag om 8 ure zal er in 't klooster geluid worden en dan moeten al de kinderen die in den stoet zijn, op den koer komen.

Vrijdag ten 8 ure: solemnele Mis van dankzegging. Oproep van de parochianen, schoolkinderen. Brooddeel.⁽⁷⁾

In Zedelgem kende pastoor Ronse vruchtbare jaren. Naast zijn parochiewerk, wijdde hij zich ten volle aan de theologische en historische en kunsthistorische studie.

In 1925 verscheen zijn bekende studie over "*De Romaansche*

Doopvont van Zedelghem", gevolgd door "*Het Weesgegroet. Geschiedenis en Dogmatische verhandeling*" in 1926. "*Les fonts baptismaux romans de Zedelghem*" zag in 1927 het daglicht. Dat jaar schreef hij voor de Brugse Emulatie "*Tijdraadseel wegens de stichting van het Sint Magdalenagodshuis, gezeid te Nazarette, te Brugge*".

In het "Toeristenblad" van 15 mei 1931 (jg. 10) schreef hij voor het eerst over Zedelgem, een kleine voor-publikatie van zijn gegevens voor de "*Geschiedenis van Zedelgem-Veldegem*". De laatste publikatie in boekvorm die hij tijdens zijn leven liet verschijnen, was "*De heilige Joseph. Beschouwingen en Geschiedenis van Heiligen Eeredienst*" (1931), een indrukwekkende studie met een imponerende bibliografische lijst.⁽⁸⁾

In het exemplaar dat hij aan abt Nève van Zevenkerken schonk, schreef Ronse een vriendschappelijke opdracht. (zie bijlage). Met de Sint-Andriesabdij onderhielden de Zedelgemse pastoors toen een goede wederzijdse vriendschappelijke relatie.

Het boek dat met zijn naam verbonden is, verscheen helaas postuum, wat betekende dat de drukproeven niet grondig genoeg nagekeken werden zodat er fouten in het werk konden sluipen.

Toen hij op 22 januari 1934⁽⁹⁾ te Zedelgem stierf, had pastoor Ronse bijna 24 jaar pastoraat te Zedelgem achter de rug. Veel oudere Zedelgemnaren hebben de pastoor nog in levende lijve gekend en werden wellicht door hem gedoopt en getrouwd. Mij komt hij alleen tegemoet uit zijn "*Geschiedenis van Zedelgem-Veldegem*" en vooral zijn "*Liber memorialis parochiae Zedelghem*".

Pastoor Ronse was een vastberaden, beginselvaste man, politiek gehecht aan de katholieke partij en hater van het liberale gedach

+ Den hoogwaardigen Vader Abt der Benedictijnerabdij
van Zevenkerken,

Monsieur Théodore Nève

met hoogachtung en innige genegenheid
door den schrijver opgedragen.

F. T. Ronse

pastoor.

Brussel 2 - 8 - 1931.

De Heilige Joseph

Opdracht in het boek "De heilige Joseph",
aan abt Théodore Nève van Zevenkerken.

tengoed en de liberale partij en haar vertegenwoordigers te Zedelgem. Groot ontzag koesterde hij voor katholieke overheidspersonen en kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders, maar in zijn parochie wenste hij het laatste woord te krijgen. Legendarisch zijn z'n bemoeienissen in het reilen en zeilen van de Zedelgemse muziekvereniging. In 1931 werd "Kunst en Vermaak", gesticht in 1909 en gegroeid uit de "St.-Ceciliagilde" ontbonden, op uitdrukkelijk verzoek (een bevel!) van pastoor Ronse. Alle instrumenten dienden op de pastorie ingeleverd te worden. Zo wou hij zijn vriend Leon Claeys, die pas zelf een fanfare had opgericht, een steuntje in de rug geven⁽¹⁰⁾. Maar toen de rechtbank in 1912 de eis van baron de Vrière had afgewezen betreffende de teruggave van instrumenten die overgelopen leden van de liberale St.-Ceciliagilde naar het katholieke "Kunst en Vermaak" hadden meegenomen, juichte Frederik Ronse op 4 mei 1912: *"Bernik! De man (= de Vrière) is er nevens. Het tribunaal veroordeelt hem zelve tot de kosten van 't geding. Bravo!"*

De Veldegemse onafhankelijkheidsijver vond hij bespottelijk en de Duitse bezetter (1914-1918) verketterde hij.

Op 4 augustus 1914 noteerde hij al in zijn "Liber memorialis": *"Oorlog!!! Bijzonderen boek schrijven wij daarover, die in de archieven onzer parochie belangrijke plaats innemen zal."* Van dit grootse opzet is echter nooit enig spoor teruggevonden.

Nauwgezet noteerde hij in zijn "parochiekröniek" de belangrijkste gebeurtenissen te Zedelgem, vaak gekruid met zijn ongezouten commentaar. Ook zijn typeringen en karakterisering van de mensen met wie hij al of niet vriendschappelijk te maken kreeg, waren nooit vaag, wollig of geflatteerd, maar eerder in zwart-wit fotografie. Ortskommandant Reubens typeerde hij op 5 maart 1917 als onmogelijk en harteloos en zijn secretaris Bruno Freytag als een onmenselijke wreedaard die in andermans ongeluk zijn genot en vreugde vindt.

Toen Leo van Ockerhout in februari 1919 overleed, sprak hij wel over de *"Weledele heer"* die *"zijn schoone ziel in de handen van den Heer"* had gegeven.

Voor de activisten van Wereldoorlog I kon hij geen begrip opbrengen. Op 1 maart 1919 klonk het uit zijn pen: *"Onderzoek wordt over activisme ingesteld op valsche betichtingen van overloopen soldaat van Veldeghem, maar diens laffe onrechtveerdigheid wordt hem aan de kaak geslagen"*. De Vlaamse problematiek sprak hem niet aan. Het Frans was hij niet ongenegen.

In de wijnkelder van Frederik Ronse.

Vast staat in elk geval dat pastoor Ronse weinig water in zijn wijn deed. Ook niet letterlijk! Dat leiden wij af uit de talrijke facturen van wijnaankopen die als bladwijzer of notitieblad in zijn "Rond den Heerd" staken. Deze materiële bewijzen worden nog bevestigd door talrijke Zedelgemse getuigen die allen spreken van een goedgevulde, fijne wijnkelder. Dagelijks moet "de pastoor uit de bloeiende wijngaard" een goede portie van het vocht gedronken hebben. Tijdens de oorlog werd de voorraad weggeborgen in zijn dichtgemetselde kelder. Van zijn wijn hebben de bezetters nooit kunnen genieten. Op 13 november 1914 noteerde de pastoor: *"Wat later, ten 9 ure, worden wij in de pastorij gevangen verklaard door woeste bende marijnen, die na de onderpastorij heel en ghans onderzocht te hebben tegen de pastorijdeur met de gewerkolven komen bokken om ongevoeligste te doen verschieten, draadlooze telegraaf in huis willen vinden en... bedrogen zijn de hand op wijn niet kunnen slaan."*

Tijdens de oorlog moest Hector Steen in opdracht van de pastoor de dichtgemetselde ingang van de kelder openbreken en enkele flessen bovenhalen.⁽¹¹⁾ Als we weten dat een werkman toen 1 à 1,5 fr per dag verdiende, moet Frederik Ronse over een royaal inkomen⁽¹²⁾ en een aanzienlijk fortuin beschikt hebben.

Op de ommezijde van de facturen noteerde de pastoor geschiedkundige, volkskundige informatie en gegevens over heiligen, die hij in "Rond de Heerd" ontdekte. Ook een versnipperde affiche voor de noveen van de H. Livinus van Vladslo, aandelen in de Dominicuskerk van Antwerpen, briefpapier van de "Katholieke Burgerilde" van Brugge, reclamedrukwerk voor breimachines van de firma Bryant uit Meessen (Yper), blaadjes van een missiekalender, toestemmingen van het gemeentebestuur van Zedelgem om te begraven en bidprentjes van Petrus Pattyn (+ 1917), Albert Sabbe (+ 1917) en Charles Maertens (+ 1917), vonden we tussen de bladen van "Rond den Heerd" terug.

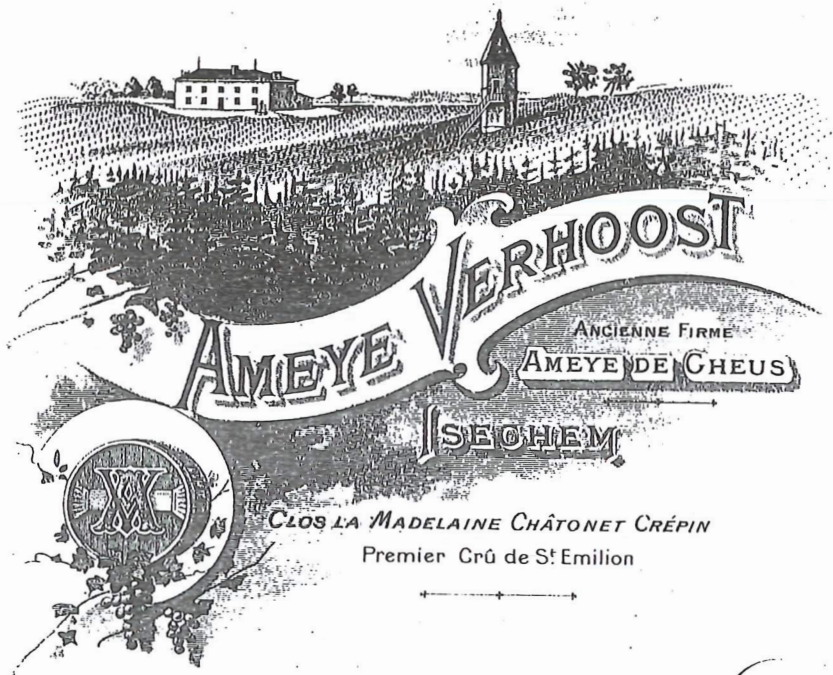
Wat mij vooral interesseerde, waren uiteraard de talrijke facturen van wijnaankopen, door de pastoor gedaan. En ook een goede sigaar versmaadde Frederik Ronse blijkbaar niet.

In de volgende tabel geven we een overzicht van wijnaankopen van pastoor Ronse tussen 1899 en 1919.

Gelieve hierbij te bedenken, beste lezer, dat dit overzicht slechts een toevallige reeks facturen betreft. Heel wat rekeningen zullen wel elders verzeild geraakt zijn. Uit de lijst blijkt dat pastoor Ronse een grote variatie aan Franse wijnen in zijn kelder wilde. Vreemd is wel het ontbreken van champagnebestellingen. Ook niet-Franse wijnen en sterke dranken ontbreken in Ronses kelder, buiten enkele Duitse als Zeltingen, Brauneberg, Nierstein, Rüdesheim.

Datum	Leverancier	Hoeveelheid + soort	Prijs	Functie Ronse
20.04.1899	Ameye Verhoost, Izegem	1/2 ton Chât. Corbin 1896	130,00	aalmoezener, Brugge
27.01.1900	Ameye Verhoost, Izegem	157 lege flessen	18,84	aalmoezener, Brugge
27.12.1904	J. Van Lede, fils, Brugge	25 flessen Médoc 25 flessen Moezel 1/2 ton Fronsac 1900 162 kurken 1/2 ton St.-Emilion 1900 1/2 ton Margaux 1900 320 kurken		
01.03.1905	Ameye Verhoost, Izegem	afgescheurd	568,96	aalmoezener, Brugge
01.06.1906	J. Van Lede, fils, Brugge	1/2 ton Chât. Canteloup 1904 1/2 ton Chât. Beychevelle 1904	-	aalmoezener, Brugge
27.09.1906	Edmond Bossu, Mouscron	316 kurken	450,00	aalmoezener, Brugge
1907	J. Van Lede, Brugge	1/6 ton bourgogne Pommard 1904 1/6 ton bourgogne Corton 1°1904 100 flessen Fronsac 50 flessen St.-Emilion 40 flessen Graves 50 flessen Tours	274,00	aalmoezener, Brugge
08.09.1908	F. De Brabandere, Wielsbeke	1/2 ton Chât. Corbin 1906	304,00	pastoor, Knokke
1908	J. Van Lede, Brugge	1 ton = 320 flessen St.-Estèphe 1904 1 ton = 320 flessen Chât. des Tours St.-Emilion 1904 640 kurken 1/2 ton Tours 1906 1/2 ton Tours bourgeois pour messe	168,00	pastoor, Knokke
			894,70	pastoor, Knokke

10.03.1909	Zéphir Carlier, Ixelles	1 ton Bordeaux Chât. Angludet-Cantenac 20 flessen Zeltingen 20 flessen Gisporter 20 flessen Brauneberger 20 flessen Nierstein 20 flessen Rudesheim 20 flessen Hochheim 25 flessen Moezel 4 manden 65 lege flessen 1 ton Fronsac 1906 1 ton St.-Julien 1906	250,00	pastoor, Knokke
21.06.1909	Dr. Delbeke, Roeselare			
11.11.1909	J. Van Lede, fils, Brugge	1/2 ton Moulin d'Armailhaq 1906 1/2 ton Chât. Gressier Moulis 1917	261,55	pastoor, Knokke
juli 1919	J. Van Lede, Brugge	1/2 ton Pauillac 1917 1/3 ton Chât. Grandis St.-Sevrin de Cadourne 1916 418 kurken 418 lege flessen aanbod van eigen wijn	862,50	pastoor, Knokke
? na 1918	Louis Grivot, Rully (S.et Loire, France) A.Horgnies-Godimus, Thuillies	aanbod van tabak en sigaren	1504,28	pastoor, Zedelgem pastoor, Zedelgem

Factuurhoofd van wijnhandelaar bij wie Frederik Ronse zijn aankopen deed.

Op de pastorie moet er wel een aardig glas wijn gedronken zijn en een fijne sigaar gerookt. Toch bekritiseerde de pastoor de drinkgewoonten van de naoorlogse jonge Zedelgemnaren: *"Ze loopen met honderden franken in zak, tuischen, drinken porto, en... de ouders laten hun jongens doen."*

Toen Frederik Ronse in 1934 overleed, zullen neven en nichten een hele klus hebben gehad aan het ontruimen van de wijnkelder. Ook de kinderen van zijn broer-apotheker Herman uit Gent ontvingen hun rechtmatige deel, o.a. wijlen Edmond Ronse (oud-minister). Hij was het die de uitgave van de "Geschiedenis van Zedelgem" ter harte nam en samen met het Zedelgemse Gemeentebestuur voor een begraafplaats en een grafzerk voor de pastoor zorgde.

Op vrijdag 26 januari 1934 werd Frederik Ronse begraven onder grote volkstoeeloop. Op het kerkhof hielden dr. Vandevoorde (voorzitter kerkfabriek St.-Laurentius) en burgemeester Berquin een toespraak. Vooral Ronses noeste werkzaamheid werd er geloofd, niet zijn wijnkennis!

Toch werd de pastoor bijgezet in een vreemde grafkelder, in afwachting van een eigen graf, dat hij pas in 1935 zou krijgen. Ook Guido Gezelle was dit in 1899 te beurt gevallen.

Noten en bronnen:

- (1) "Rond den Heerd, een leer- en leesblad voor alle lieden." Het blad werd aanvankelijk uitgegeven door Guido Gezelle en James Weale. Het eerste nummer verscheen op 2 december 1865. In 1866 staakte Weale zijn medewerking en in 1871 werd het blad eigendom van Adolf Duclos. De laatste jaargang (1890, de 25ste) deed er 12 jaar over. Aan dit blad werkten o.a. Joseph van Caloen (stichter van Zevenkerken) en Edmond Ronse (vader van Fred. Ronse) mee.
- (2) Ronse Edmond: Veurne, 10.12.1816 - 07.06.1881. Stadarchivaris van Veurne (1849-1881). Proza en gedichten van hem verschenen in "Frans Rens' Jaerboekjes", "Het muzenalbum" en "Rond den Heerd". In 1853-1856 gaf hij 4 delen van de "Jaerboeken" van Pauwel Heinderyckx uit. Samen met Frans De Potter en Pieter Borre schreef hij de "Geschiedenis der stad en kastelnij van Veurne (1873-'75, 2 delen) en de "Geschiedenis van de Sint-Sebastiaansgilde van Veurne" (1874). Zie: Lexicon van Westvlaamse schrijvers, deel 1, p. 72.
- (3) ARNOU Patrick, De "Geschiedenis van Zedelgem-Veldegem" in financiële problemen, in ZILLEGHEM, 10de jg., nr. 2, juni 1989, p. 63-77.

- (4) PEIRSEGALE Willy, Levensschets van Pastoor Ronse, in: "De Geschiedenis van Zedelgem en Veldegem", uitg. van de Heemk. Kring Pastoor Ronse, 1979.
- (5) Ronse Frederik: Maison de Refuge de l'Etat pour femmes à Bruges. Compte rendu des travaux du Comité de Patronage des Dames en 1906, par l'abbé F. Ronse, aumônier du REfuge, Imprimerie générale de K. van de Vijvere-Petit, Bruges, 1907.
- (6) Peirsegaele Willy, o.c.
- (7) Liber Memorialis Parochiae Zedelghem 1900-1920 (zie 10 april 1910), pastorie Zedelgem St.-Laurentius.
- (8) RONSE Frederik, De Romaansche Doopvont van Zedelghem, uitgegeven door de Commissions royales d'Art et d'Archéologie, 1925.
RONSE Frederik: Les fonts baptismaux romans de Zedelghem. Monographie illustrée de 92 reproductions de fonts baptismaux, editée par les Bénédictins de Saint-André, par Lophem-lez-Bruges, 1930.
RONSE Frederik, Het Wees Gegroet. Geschiedenis en Dogmatische verhandeling, Brugge, Beyaert, 1926.
RONSE Frederik, De H. Joseph, maagdelijke vader van O.L.H., bruidegom der Goddelijke Moeder, de groote heilige, de machtige en invloedrijke Algemeene Patroon der H. Kerk. Beschouwingen en geschiedenis van Heiligens eeredienst, St.-Andries bij Brugge, drukkerij Excelsior, 1930.
- (9) Op zijn grafzerk tegen de kerkmuur staat als sterfdatum 25 januari 1934, op zijn bidprentje en zijn overlijdensbericht 22 januari 1934.
- (10) Gegevens uit de brochure "Een muziekkrans... vroeger... heden." Opgesteld door E. Verschaeve voor de harmonie "Kunst en Vermaak" n.a.v. haar 100-jarige bestaan in 1984. (niet in de handel).
- (11) Getuigenis van Hendrik Steen (Stationsplein, Loppem), zoon van Hector. Op zijn plechtige communie mocht Hendrik van de pastoor zijn lekkere wijn proeven.
- (12) Toen de proosdij Veldegem opgericht was, werden de vergoedingen voor erediensten als volgt vastgelegd:

	Proost	Koster	Kerk	Totaal
Jaargetijde:	6 fr	3,63 fr	1 fr	10,63 fr
Gezongen mis:	2,7 fr	1,8 fr	0,5 fr	5 fr
Lof:	0,54 fr	0,18 fr	-	0,72 fr
Jaargebed:	2,9 fr	-	-	2,9 fr

uit: "Regels en statuten van 't Broederschap van den h. Cornelius Paus en Marten"

laar", 29.08.1867, Bisschoppelijk Archief Brugge, F421 Zedelgem.

Enkele kwalificaties van door Ronse aangekochte wijnen (bron: Wijnwijzer van Hugh Johnson):

- Corbin (St.-Emilion): ruim 20 ha, grand cru, in het noorden van St.-Emilion (rood)
- Margaux: premier grand cru. In de beste jaren de meest delicate en geparfumeerde van alle wijnen (rood)
- Beychevelle: St.-Julien, 4e cru. Wijn met een groot karakter en meer elegantie dan kracht (rood)
- Pommard: bourgogne; vele zeer aantrekkelijke wijnen (rood)
- Corton: bourgogne; grand cru van de Côte de Baune. Rijke en krachtige wijnen (rood)
- St.-Estèphe: bordeaux; betrouwbare, stevige en af en toe topklasse wijnen (rood).
- Chât. des Tours: Montagne St.-Em. Spectaculair château. (rood)
- d'Angludet: Cant.-Mar. Cru exceptionnel met grand cru kwaliteit. (rood)
- Saint-Julien: dorp in midden-Médoc met een dozijn van Bordeaux' beste châteaux. (rood)
- Gressier: Moulis. Fijne, stevige wijn. (rood)
- Pauillac: bord., enige dorp in de Bordelais met 3 premiers grands crus. Beroemd om het brede bouquet en een geur van cederhout. (rood)
- Saint Sevrin-de-Cadourne: dorp in Haut-Médoc, even ten noorden van St.-Estèphe. (rood)
- Zeltingen: opmerkelijk levendige wijnen met veel body. Moezel. (wit)
- Brauneberg: dorp bij Bernkastel. Uitstekende, volgeurende wijn. (wit)
- Nierstein: stad in Rheinhessen. Rijpe en geurige wijnen. (wit)
- Rudesheim: wijnen met veel body. (wit)
- Hochheim: grote wijnstand, oostelijk van de Rheingau. Goede wijnen. (wit)

INHOUD VAN DE 16de JAARGANG

Arnou Patrick	Een nieuw gemeentehuis in het oude kosterhuis	34
Burgers G.	Quo-Vadimus? De vlucht van een aantal Bredanaars in de meidagen van 1940	87
Cappon Géry	Het ontstaan van het munitiedepot in het Vloethemveld	131
Deceuninck Victor	Bibliografie Jules Pollet (aanvulling) Emigratie van Zedelgem 1901-1935 Hier liggen hun lijken als zaden in 't zand	42 114 145
Denys Bertrand	De schoolstrijd te Veldegem De meidagen van 1940 te Loppem In de wijnkelder van Pastoor Frederik T. Ronse Uitstapje naar Mesen (onder letters B.D.)	3 47 154 127
Kyndt Eddy	Eenige gewoonelijke en buyten- gewoonelijke voorvallen in Zedelgem	83

Erratum:

In Zilleghem, 1995, nr. 2, p. 49: militaire attaché Sors: lees: attaché SAS.
